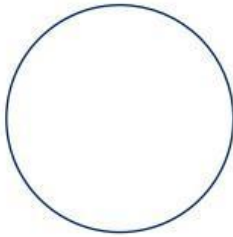

$$S_{\text{т.ө}} = \text{урт} \cdot \text{өргөн}$$

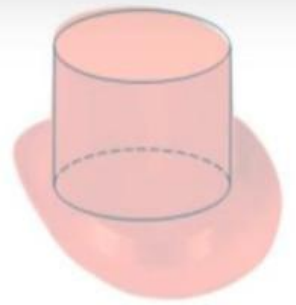
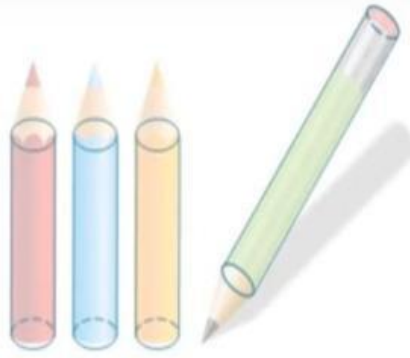

$$S_{\text{дугуй}} = \pi R^2 - \text{дугуйн талбай}$$

$$C = 2\pi R - \text{тойргийн урт}$$

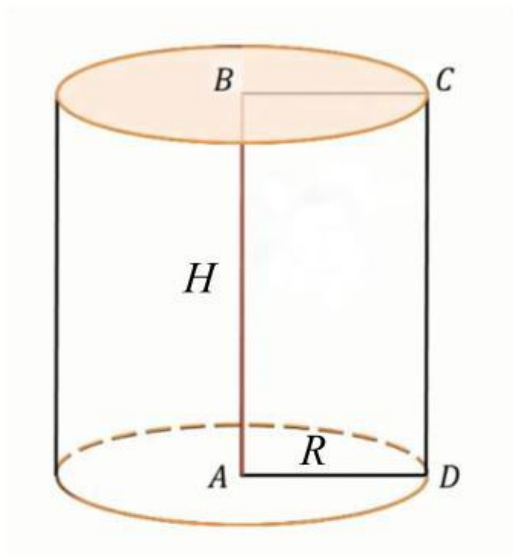

Цилиндр

Хичээлийн сэдэв

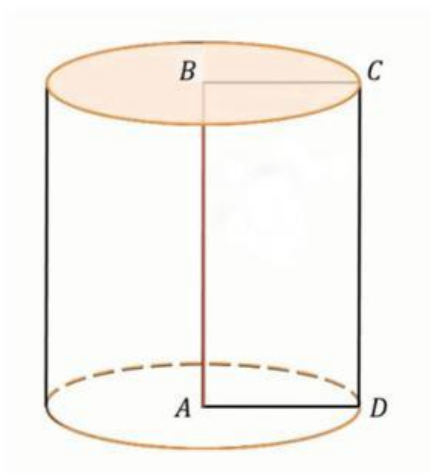
Цилиндр, түүний гадаргуун талбайг тооцоолох

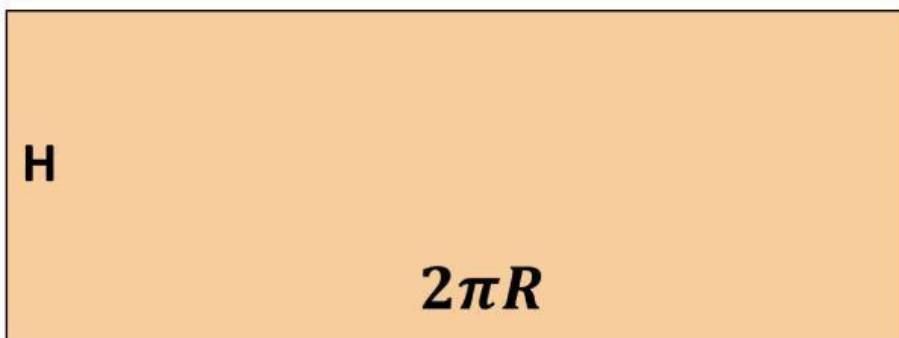
$BC = AD$ – суурийн радиус

CD – цилиндрийн байгуулагч

AB – цилиндрийн өндөр

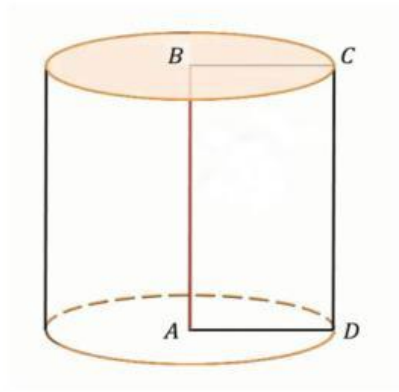

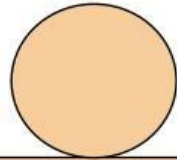
Цилиндрийн хажуу гадаргуун дэлгээс

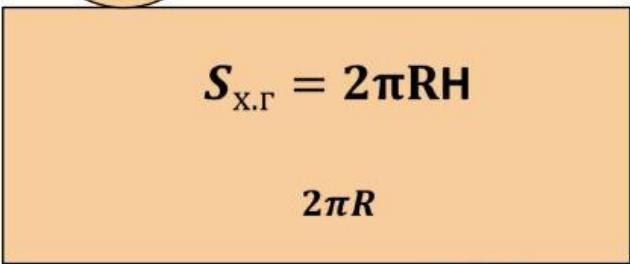

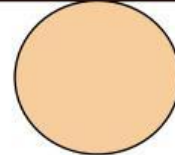
$$S_{\text{хажуу гадаргуу}} = 2\pi RH; \quad (\pi \approx 3.14)$$

Цилиндрийн бүтэн гадаргуун дэлгээс

$$S_C = \pi R^2$$

$$S_{\text{х.г}} = 2\pi RH$$
$$2\pi R$$

$$S_{\text{бүтэн гадаргуу}} = 2\pi RH + 2\pi R^2; \quad (\pi \approx 3.14)$$

Бодлого-1. Суурийн тойргийн радиус нь 3см, өндөр нь 2см байх цилиндр хэлбэртэй лааз хийх болов. Шаардлагатай нимгэн төмрийн хэмжээг олоорой. ($\pi \approx 3.14$)

$$1. S_c = \pi R^2 = \pi \cdot 3^2 = 9\pi ;$$

$$2. S_{x.\Gamma} = 2\pi RH = 2\pi \cdot 3 \cdot 2 = 12\pi$$

$$3. S_{б.\Gamma} = S_{x.\Gamma} + 2S_c = 12\pi + 2 \cdot 9\pi = 12\pi + 18\pi = 30\pi = 30 \cdot 3.14 = 94.2 \text{ см}^2$$

Бодлого-2.

6 см диаметр бүхий сангийн хоолой хийхэд 72π см² хавтгай гөлмөн төмөр ордог бол хоолойн өндрийг олоорой.

$$D=6 \text{ см}$$

Бодолт:

$$1. \quad D=2R \Rightarrow R = \frac{6}{2} = 3 \text{ см}$$

$$2. \quad S_{\text{х.г}} = 2\pi RH;$$

$$S_{\text{х.г}} = 72\pi$$

$$3. \quad 2\pi RH = 72\pi$$

$$2\pi \cdot 3 \cdot H = 72\pi$$

$$6\pi \cdot H = 72\pi$$

$$H = \frac{72\pi}{6\pi} = 12 \text{ см.}$$

Бодлого-3.

4 метр диаметртэй, 6 метр өндөр цилиндр хэлбэртэй цул ганг будахад хэдэн кг будаг хэрэгтэй вэ? (Нэг метр квадрат талбайг будахад 200гр будаг орно.)

Бодолт:

Өгсөн нь:

$$D = 4 \text{ м}$$

$$H = 6 \text{ м}$$

Олох нь:

a) $S_{\text{б.г}} = ?$

b) Нийт будгийн
хэмжээ - ?

$$1. R = \frac{D}{2} = \frac{4}{2} = 2 \text{ м};$$

$$2. S_{\text{х.г}} = 2\pi RH = 2\pi \cdot 2\text{м} \cdot 6\text{м} = 24\pi;$$

$$3. S_{\text{суурь}} = \pi R^2 = \pi \cdot 2^2 = 4\pi;$$

$$4. S_{\text{б.г}} = S_{\text{х.г}} + 2S_c = 24\pi + 2 \cdot 4\pi = 24\pi + 8\pi = 32\pi \text{ м}^2;$$

$$5. \begin{array}{rcl} 1 \text{ м}^2 & \text{—} & 200 \text{ гр} \\ 32\pi \text{ м}^2 & \text{—} & x \text{ гр} \end{array}$$

$$x = 32\pi \cdot 200 \text{ гр} = 32 \cdot 3.14 \cdot 200\text{гр} = 20.096 \text{ гр} \approx 20 \text{ кг} \text{ будаг орно.}$$

- Ц
- 1 С У У Р И Й Н Р А Д И У С
- 2 Б А Й Г У У Л А Г Ч
- 3 Т О Й Р Г И Й Н У Р Т
- 4 Х А Ж У У Г А Д А Р Г У У Н Т А Л Б А Й
- 5 Б У Т Э Н Г А Д А Р Г У У Н Т А Л Б А Й
- 6 О Н Д О Р
- **LIVEWORKSHEETS**

Гэрт:

- № 66-б
- № 67-б,в
- № 69-а

Хичээлийн сэдэв: _____

Зорилго: Цилиндр биетийн гадаргуун талбайг олох, амьдрал ажуйд тохиолдох цилиндр биетийн талбайг тооцоолох, хэрэглэх чадвартай болох

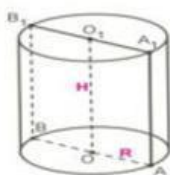
Гүйцэтгэх даалгаврууд	Үнэлгээ
Даалгавар – 1. 1. Тэгш өнцөгтийн талбайг олох томъёог бичээрэй. $S_{т.ө} =$ 2. Дугуйн талбай олох томъёог бичээрэй. $S_{дугуй} =$ 3. Тойргийн урт олох томъёог бичээрэй. $C_{тойргийн урт} =$	а) Би чадсан – 2 оноо б) Найзаасаа тусламж авсан – 1 оноо в) Огт чадаагүй – 0 оноо
Даалгавар – 2. Алхам – 1. Дүрсийг эргүүлж, эргэлтийн дүнд үүсэх биетийг хийгээрэй. Алхам – 2. Үүссэн биетийг нэрлээрэй: _____	а) Би чадсан – 2 оноо б) Найзаасаа тусламж авсан – 1 оноо в) Огт чадаагүй – 0 оноо
Даалгавар – 3. Алхам – 1. Цилиндрийн хажуу гадаргуун дэлгээсийг хийгээрэй. Алхам – 2. Цилиндрийн хажуу гадаргуун дэлгээсийг ашиглан хажуу гадаргуун талбайн томъёог гаргаарай. $S_{х.г} =$	а) Би чадсан – 2 б) Найзаасаа тусламж авсан – 1 в) Огт чадаагүй – 0
Даалгавар – 4. Алхам – 1. Цилиндрийн бүтэн гадаргуун дэлгээсийг хийгээрэй. Алхам – 2. Цилиндрийн бүтэн гадаргуун дэлгээсийг ашиглан бүтэн гадаргуун талбайн томъёог олоорой. $S_{б.г} =$	а) Би чадсан – 2 б) Найзаасаа тусламж авсан – 1 в) Огт чадаагүй – 0
Даалгавар – 5. Бодлого 1. Суурийн радиус нь 3см, өндөр нь 2см байх цилиндр хэлбэртэй лааз хийх болов. Шаардлагатай нийлэн төмрийн хэмжээг олоорой. Хариу: _____	а) Би чадсан – 2 б) Найзаасаа тусламж авсан – 1 в) Огт чадаагүй – 0
Бодлого 2. 6 см диаметр бүхий сангийн хоолой хийхэд $72\pi \text{ см}^2$ хавтгай гөлмөн төмөр орсон бол хоолойн өндрийг олоорой. Хариу: _____	а) Би чадсан – 2 б) Найзаасаа тусламж авсан – 1 в) Огт чадаагүй – 0

Бодлого 3. 4 метр диаметртэй, 3 метр өндөр цилиндр хэлбэртэй цул ганг будахад хэдэн кг будаг хэрэгтэй вэ?
(Нэг метр квадрат талбайг будахад 200гр будаг орно.)

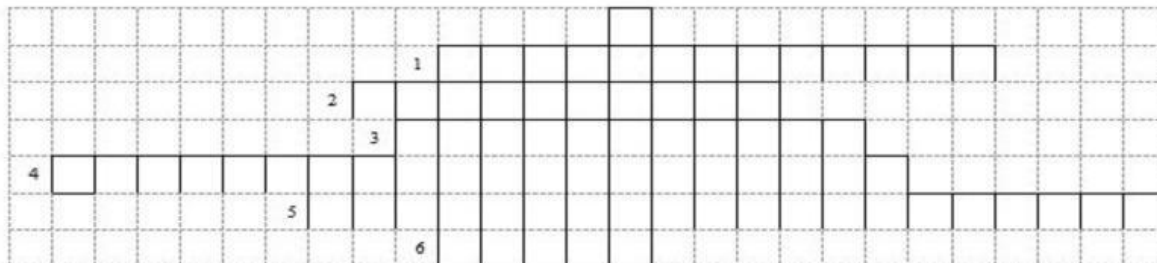
Хариу: _____

- a) Би чадсан – 2
b) Найзаасаа тусламж авсан – 1
c) Огт чадаагүй – 0

ДҮГНЭЛТ: Үгийн сүлжээг бөглөөрэй.

1. O_1A_1 – ?
2. AA_1 – ?
3. $C = 2\pi R$
4. $S = 2\pi RH$
5. $S = 2\pi RH + 2\pi R^2$
6. OO_1 – ?

Гэрт: № 66-б; 67-б,в; 69-а

- a) Би чадсан – 6
b) Найзаасаа тусламж авсан – 1
c) Огт чадаагүй – 0

Нийт авах оноо – 20.

Миний авсан оноо: _____